

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prednesené 4. júla 2018¹

Vec C-220/17

**Planta Tabak-Manufaktur Dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG
proti
Land Berlin**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín, Nemecko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Výroba, prezentácia a predaj tabakových výrobkov – Smernica 2014/40/EÚ – Článok 7 ods. 1 a 7 – Zákaz uvádzania tabakových výrobkov s charakteristickou arómou na trh – Článok 7 ods. 14 – Prechodné obdobie týkajúce sa tabakových výrobkov s charakteristickou arómou, ktorých objem predaja v rámci celej Európskej únie predstavuje minimálne 3 % konkrétnej kategórie výrobkov – Posúdenie platnosti – Zásada rovnosti zaobchádzania – Článok 13 ods. 1 písm. c) – Výklad – Zákaz prvkov alebo charakteristických znakov odkazujúcich na chuť, vôňu, akékoľvek arómy alebo iné prídavné látky alebo na ich neprítomnosť – Uplatnenie na tabakové výrobky s charakteristickou arómou, ktorých predaj je po 20. máji 2016 stále povolený“

I. Úvod

1. Svojimi prejudiciálnymi otázkami sa Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín, Nemecko) Súdneho dvora pýta na výklad a platnosť viacerých ustanovení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/40/EÚ o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES² z hľadiska primárneho práva Únie.

2. Tieto otázky boli položené v rámci sporu medzi spoločnosťou Planta Tabak-Manufaktur Dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG (ďalej len „Planta Tabak“), výrobcom tabaku, a Land Berlin (Spolková krajina Berlín, Nemecko), týkajúceho sa uplatnenia nemeckej právnej úpravy, ktorou sa preberá uvedená smernica, na výrobky predávané touto spoločnosťou.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Ú. v. EÚ L 127, 2014, s. 1.

3. Početné otázky, ktoré kladie vnútroštátny súd, vyzývajú Súdny dvor k tomu, aby znova preskúmal určité aspekty, ktorým sa už venoval v rámci svojich rozsudkov zo 4. mája 2016, Poľsko/Parlament a Rada³, ako aj Philip Morris Brands a i.⁴, predovšetkým zákaz uvádzania tabakových výrobkov s charakteristickou arómou na trh a pravidlá prezentácie tabakových výrobkov zakazujúce všetky prvky alebo charakteristické znaky, ktoré môžu nabádať na spotrebu týchto výrobkov, ktoré sú upravené v článku 7 ods. 1 a 7, ako aj v článku 13 ods. 1 uvedenej smernice.

4. V súlade so žiadosťou Súdneho dvora sa však tieto návrhy obmedzia na analýzu nasledovných dvoch aspektov. V prvom rade preskúmam platnosť prvého zákazu z hľadiska zásady rovnosti zaobchádzania, keďže normotvorca Únie v článku 7 ods. 14 smernice 2014/40 stanovil prechodné obdobie uplatniteľné na tabakové výrobky s charakteristickou arómou, ktorých objem predaja v Únii prekračuje 3 % konkrétnej kategórie výrobkov. Následne sa budem venovať výkladu druhého ustanovenia s cieľom posúdiť, či toto ustanovenie zakazuje, aby na tabakových výrobkoch s charakteristickou arómou, ktoré sa ešte môžu predávať, bola uvedená zmienka o aróme, ktorú obsahujú.

5. Súdnemu dvoru navrhujem, aby odpovedal tak, že jednak článok 7 ods. 1, 7 a 14 smernice 2014/40 je v súlade so zásadou rovnosti zaobchádzania, a jednak že článok 13 ods. 1 tejto smernice skutočne zakazuje takúto zmienku o charakteristickej aróme na obaloch výrobkov, ktorých predaj je stále povolený.

II. Právny rámec

A. Smernica 2014/40

6. V odôvodneniach 16, 25 a 27 smernice 2014/40 sa uvádza:

„(16) Pravdepodobnosť odlišnej regulácie ešte viac zvyšujú obavy týkajúce sa tabakových výrobkov, ktoré majú inú charakteristickú arómu ako tabak, ktorá by mohla uľahčiť začatie spotrebúvania tabaku alebo ovplyvniť spotrebiteľské správanie. Malo by sa zabrániť opatreniam zavádzajúcim neodôvodnené rozdiely v zaobchádzaní s rôznymi druhmi ochutených cigariet. Výrobky s charakteristickou arómou s vyšším objemom predaja by sa však mali vyradovať postupne počas dlhšieho časového obdobia, aby sa spotrebiteľom poskytol primeraný čas na to, aby prešli na iné výrobky.

...

(25) Ustanovenia o označovaní by sa tiež mali upraviť podľa nových vedeckých poznatkov. Napríklad uvedenie úrovni emisií pre decht, nikotín a oxid uhoľnatý na jednotkových baleniach cigariet sa ukázalo ako zavádzajúce, keďže vedie spotrebiteľov k domnienke, že určité cigarety sú menej škodlivé ako iné. ...

...

(27) Tabakové výrobky alebo ich obaly by mohli zavádzať spotrebiteľov, najmä mladých ľudí, tým, že naznačujú, že tieto výrobky sú menej škodlivé. Je to tak napríklad v prípade použitia určitých slov alebo charakteristických znakov, ako sú ‚low-tar‘ (s nízkym obsahom dechtu), ‚light‘ (ľahké), ‚ultra-light‘ (ultraľahké), ‚mild‘ (jemné), ‚natural‘ (prírodné), ‚organic‘ (organické), ‚without additives‘ (bez prídavných látok), ‚without flavours‘ (bez arómy) alebo ‚slim‘ (tenké), alebo určitých názvov, obrázkov, obrazových alebo iných znakov. Ďalšie zavádzajúce prvky môžu okrem iného

3 Rozsudok C-358/14, EU:C:2016:323.

4 Rozsudok C-547/14, EU:C:2016:325.

zahŕňať vložené letáky alebo iný dodatočný materiál ako nálepky, samolepky, pripojené letáky, stieracie nálepky a puzdrá, alebo sa takéto zavádzajúce prvky môžu týkať tvaru samotného tabakového výrobku. Niektoré obaly a tabakové výrobky môžu tiež zavádzať spotrebiteľov tým, že by mohli naznačovať výhody, pokiaľ ide o chudnutie, sexuálnu príťažlivosť, sociálne postavenie, spoločenský život alebo vlastnosti, ako sú ženskosť, mužskosť alebo elegancia. Podobne aj veľkosť a vzhľad jednotlivých cigariet by mohla zavádzať spotrebiteľov vytváraním dojmu, že sú menej škodlivé. Jednotkové balenia tabakových výrobkov ani ich vonkajšie obaly by nemali zahŕňať tlačené poukážky, ponuky na zľavy, odkaz na výrobky zadarmo, dva výrobky za cenu jedného alebo iné podobné ponuky, ktoré by mohli spotrebiteľom ponúkať ekonomické výhody, a tak ich nabádať na kúpu týchto tabakových výrobkov. ...“

7. Článok 1 tejto smernice, nazvaný „Predmet“, stanovuje:

„Cieľom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov týkajúce sa:

- a) zložiek a emisií tabakových výrobkov a súvisiacich nahlasovacích povinností vrátane maximálnych úrovní emisií dechtu, nikotínu a oxidu uhoľnatého v prípade cigariet;
- b) určitých aspektov označovania a balenia tabakových výrobkov...;

...

aby sa uľahčilo hladké fungovanie vnútorného trhu s tabakovými a súvisiacimi výrobkami, pričom by sa malo vychádzať z vysokej úrovne ochrany ľudského zdravia, najmä pokiaľ ide o mladých ľudí, a aby boli splnené záväzky Únie vyplývajúce z Rámcového dohovoru Svetovej zdravotníckej organizácie o kontrole tabaku (ďalej len „RDKT“).“

8. Článok 7 uvedenej smernice, nazvaný „Regulácia zložiek“, stanovuje:

„1. Členské štáty zakazujú uvádzanie tabakových výrobkov s charakteristickou arómou na trh.

...

7. Členské štáty zakazujú uvádzať na trh tabakové výrobky obsahujúce arómy v akýchkoľvek ich zložkách, ako napríklad vo filtroch, papieroch, baleniach, kapsuliach, alebo akékoľvek technické prvky umožňujúce zmenu vône alebo chuti dotknutých tabakových výrobkov alebo ich intenzity dymu. Filtre, papiere a kapsuly nesmú obsahovať tabak ani nikotín.

...

12. Na iné tabakové výrobky ako cigarety a tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet sa nevzťahujú zákazy stanovené v odsekoch 1 a 7. Komisia prijme delegované akty v súlade s článkom 27 s cieľom zrušiť uvedenú výnimku pre konkrétnu kategóriu výrobkov, ak dôjde podľa správy Komisie k podstatnej zmene okolností.

...

14. V prípade tabakových výrobkov s charakteristickou arómou, ktorých objem predaja v rámci celej Únie predstavuje minimálne 3 % konkrétnej kategórie výrobkov, ustanovenia tohto článku sa uplatňujú od 20. mája 2020.

...“

9. Podľa článku 13 tejto smernice, nazvaného „Prezentácia výrobku“:

„1. Označovanie jednotkových balení a každého vonkajšieho obalu a samotného tabakového výrobku nezahŕňa žiadny prvok ani charakteristický znak, ktorý:

- a) podporuje tabakový výrobok alebo nabáda na jeho spotrebu vytvorením mylného dojmu o jeho charakteristikách, zdravotných účinkoch, rizikách alebo emisiách; v označeniach sa neuvádzajú žiadne informácie o obsahu nikotínu, dechtu ani oxidu uhoľnatého v tabakovom výrobku;
- b) naznačuje, že určitý tabakový výrobok je menej škodlivý ako iné alebo že jeho účelom je znížiť účinky niektorých škodlivých zložiek dymu, alebo má vitalizačné, energizujúce, liečiace, omladzujúce, prírodné, organické vlastnosti alebo iné pozitívne účinky na zdravie alebo životný štýl;
- c) odkazuje na chuť, vôňu, akékoľvek arómy alebo iné prídavné látky alebo na ich neprítomnosť;

...

3. Prvky alebo charakteristické znaky, ktoré sú zakázané podľa odsekov 1 a 2, môžu okrem iného zahŕňať texty, symboly, názvy, obchodné značky, názorné alebo iné symboly.“

B. Nemecké právo

10. Smernica 2014/40 bola v Nemecku prebratá okrem iného prostredníctvom Gesetz über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse (zákon o tabakových výrobkoch a príbuzných výrobkoch) zo 4. apríla 2016 (BGBl. 2016 I, s. 569, ďalej len „TabakerzG“), ktorý nadobudol účinnosť 20. mája 2016.

11. § 5 TabakerzG, nazvaný „Zložky“, stanovuje:

„1. Je zakázané uvádzať na trh:

- (1) cigarety a tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet, ktoré
 - a) obsahujú charakteristickú arómu alebo
 - b) obsahujú arómy v ich zložkách, alebo v akýchkoľvek ich zložkách, akékoľvek technické prvky umožňujúce zmenu vône alebo chuti alebo intenzity dymu;...”

12. Článok 18 TabakerzG, nazvaný „Zákazy, ktorých cieľom je ochrana spotrebiteľa pred podvodmi“, stanovuje:

“...“

2. Je zakázané uvádzať na trh tabakové výrobky tak, že sa na jednotkových baleniach, vonkajších obaloch alebo na samotnom tabakovom výrobku umiestnia také reklamné informácie, ktoré môžu viesť do omylu. Ide najmä o prípad:

...

(3) kedy reklamné informácie odkazujú na chuť, vôňu, arómu alebo na ich neprítomnosť.

“...“

13. Článok 47 TabakerzG, nazvaný „Prechodné ustanovenia“, vo svojom odseku 4 stanovuje:

„V prípade cigariet a tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet, ktorých objem predaja v rámci celej Únie predstavuje minimálne 3 % konkrétnej kategórie výrobkov, § 5 ods. 1 bod 1 písm. a) sa uplatňuje od 20. mája 2020.“

III. Spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie pred Súdnym dvorom

14. Planta Tabak je rodinný podnik, ktorý vyrába a predáva rozličné druhy tabakových výrobkov. Pred nadobudnutím účinnosti smernice 2014/40 bol jednou zo špecializácií tohto podniku aromatizovaný tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet. Najväčší podiel tejto výroby predstavoval tabak s mentolovou arómou. Uvedený podnik predáva aj malý sortiment cigariet, poväčšine aromatizovaných, tabaku do vodnej fajky, a v menšej miere tiež cigariet a fajčiarskeho príslušenstva.

15. Dňa 4. apríla 2016 prijal nemecký zákonodarca TabakerzG na účely prebratia smernice 2014/40. Dňa 25. apríla 2016 podala Planta Tabak žalobu na Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín), ktorou sa domáha určenia, že na tabakové výrobky, ktoré vyrába a predáva, sa ustanovenia tohto zákona týkajúce sa zákazu uvádzania tabakových výrobkov s charakteristickou arómou na trh, zdravotných varovaní a pravidiel prezentácie výrobku nevzťahujú. Tento súd má však pochybnosti, pokiaľ ide o platnosť a výklad príslušných ustanovení uvedenej smernice.

16. Za týchto okolností Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín) rozhodnutím z 21. apríla 2017, doručeným Súdnemu dvoru 27. apríla 2017, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru okrem iného tieto otázky:

„1. ...^[5]

- b) Sú odseky 1 a 7 článku 7 smernice 2014/40 v spojení s článkom 7 ods. 14 tejto smernice neplatné z dôvodu porušenia zásady rovnosti zaobchádzania, pretože v súvislosti so zákazmi, ktoré majú prijať členské štáty, rozlišujú podľa objemu predaja bez toho, aby pre to existoval oprávnený dôvod?

...

3. a) Treba článok 13 ods. 1 písm. c) [smernice 2014/40] v spojení s odsekom 3 toho istého článku vykladať v tom zmysle, že členským štátom ukladá povinnosť, aby použitie informácií, ktoré sa týkajú chute, vône, aromatických alebo iných prídavných látok, zakázali aj vtedy, keď nejde o propagačné informácie a použitie zložiek je naďalej dovolené?

- b) Je článok 13 ods. 1 písm. c) [smernice 2014/40] neplatný, pretože je v rozpore s článkom 17 Charty základných práv Európskej únie^[6]?

17. Planta Tabak, španielska, francúzska, maďarská a nórska vláda, vláda Spojeného kráľovstva, Európsky parlament, Rada Európskej únie, ako aj Európska komisia predložili Súdnemu dvoru písomné pripomienky.

18. Spoločnosť Planta Tabak, španielska vláda, vláda Spojeného kráľovstva, Parlament, Rada, ako aj Komisia sa zúčastnili na pojednávaní, ktoré sa konalo 21. marca 2018.

5 Vzhľadom na to, že tieto návrhy sa zameriavajú na určité osobitné aspekty prejednávanej veci, z dôvodu vysvetleného v bode 4 týchto návrhov sú do nich prevzaté len relevantné otázky. Všetky prejudiciálne otázky možno konzultovať na internete a v *Úradnom vestníku Európskej únie* (Ú. v. EÚ C 239, 2017, s. 25).

6 Ďalej len „Charta“.

IV. Analýza

A. O platnosti článku 7 ods. 1, 7 a 14 smernice 2014/40 z hľadiska zásady rovnosti zaobchádzania [prvá otázka písm. b)]

1. Úvodné pripomienky

19. Medzi rozličnými prínosmi smernice 2014/40 do právnej úpravy Únie v oblasti tabaku má svoje významné miesto zákaz uvádzania výrobkov s charakteristickou arómou na trh,⁷ stanovený v článku 7 ods. 1 tejto smernice. Odsek 7 tohto článku zakazuje okrem iného tabakové výrobky obsahujúce arómy v akýchkoľvek ich zložkách, ako napríklad vo filtroch, papieroch, baleniach, kapsuliach, alebo akékoľvek technické prvky umožňujúce zmenu vône alebo chuti dotknutých tabakových výrobkov alebo ich intenzity dymu. Tieto zákazy sa v súčasnosti týkajú iba cigariet a tabaku na vlastnoručné zhotovenie cigariet.⁸

20. Zámerom normotvorcu Únie prostredníctvom prijatia týchto zákazov bolo stiahnuť tabakové výrobky s vanilkovou, čokoládovou alebo mentolovou arómou z trhu. V odôvodnení 16 smernice 2014/40 sú vyjadrené príslušné dôvody. Normotvorca v podstate usúdil, že tieto výrobky by mohli predovšetkým u mladých ľudí uľahčiť začatie spotrebúvania tabaku a mohli by ovplyvniť spotrebiteľské správanie. Ako uviedol Súdny dvor, takéto arómy prekrývajú alebo zmierňujú trpkosť tabakového dymu a prispievajú k podpore a udržiavaniu fajčenia.⁹

21. Uvedené zákazy v zásade nadobudli účinnosť 20. mája 2016, t. j. v deň, ku ktorému boli členské štáty povinné prebrať smernicu 2014/40.¹⁰ V článku 7 ods. 14 tejto smernice sa však uvádza, že tabakové výrobky s charakteristickou arómou, ktorých objem predaja v rámci celej Únie predstavuje minimálne 3 % konkrétnej kategórie výrobkov,¹¹ sa budú môcť naďalej uvádzať na trh do 20. mája 2020.¹²

22. Podľa spoločnosti Planta Tabak, ku ktorej sa pripojil vnútroštátny súd, článok 7 ods. 14 smernice 2014/40 vytvára neodôvodnené rozdielne zaobchádzanie medzi porovnateľnými tabakovými výrobkami a z tohto dôvodu je v rozpore so zásadou rovnosti zaobchádzania. Konkrétne, zatiaľ čo sa vo všeobecnosti pripúšťa, že na cigarety s mentolovou arómou sa vzťahuje prechodné obdobie upravené v tomto ustanovení,¹³ toto ustanovenie sa podľa informácií, ktoré má k dispozícii Planta Tabak,

7 V súlade s definíciou tohto pojmu, poskytnutou v článku 2 bode 25 smernice 2014/40, ide o „jasne zreteľn[ú] vôň[u] alebo chuť s výnimkou tabakovej, ktorú výrobku dodáva prídavná látka alebo kombinácia prídavných látok okrem iného vrátane ovocia, korenia, bylín, alkoholu, cukroví, mentolu alebo vanilky“ (demonštratívny výpočet) „a ktorú možno rozpoznať pred alebo počas potreby tabakového výrobku“.

8 Normotvorca Únie v článku 7 ods. 12 smernice 2014/40 stanovil výnimku pre iné tabakové výrobky – akými sú napríklad fajkový tabak, cigary a cigarky –, ktorá bude ponechaná dovtedy, kým sa nezistí podstatná zmena okolností z hľadiska objemu predaja alebo spotrebiteľského správania mladých ľudí.

9 Rozsudok zo 4. mája 2016, Poľsko/Parlament a Rada (C-358/14, EU:C:2016:323, body 44 a 54).

10 V súlade s článkom 29 ods. 1 smernice 2014/40.

11 Pojem „kategória výrobkov“ nie je v smernici 2014/40 vymedzený. Jeho význam je však možné vyvodiť z článku 2 bodu 14 písm. a) tejto smernice, ktorý zmieňuje „kategórie“, ktorými sú cigarety, tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet, fajkový tabak, tabak do vodnej fajky, cigary, cigarky, žuvací tabak, šnupavý tabak alebo tabak na orálne použitie. Vzhľadom na to, že článok 7 ods. 12 uvedenej smernice v súčasnosti obmedzuje zákaz charakteristických aróm na cigarety a tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet, článok 7 ods. 14 tejto smernice sa môže vzťahovať jedine na tieto dve kategórie výrobkov.

12 Okrem toho článok 30 smernice 2014/40 upravuje režim likvidácie zásob, pričom členské štáty môžu povoliť, aby sa do 20. mája 2017 na trh uvádzali tabakové výrobky vyrobené alebo uvedené do voľného obehu pred nadobudnutím účinnosti tejto smernice.

13 Súdny dvor už rozhodol, že na cigarety s mentolovou arómou sa toto prechodné obdobie vzťahuje (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. mája 2016, Poľsko/Parlament a Rada, C-358/14, EU:C:2016:323, bod 100). V tejto súvislosti sa oprel o súhlasné vyjadrenia účastníkov konania vo veci, v ktorej bol tento rozsudok vydaný (pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Poľsko/Parlament a Rada, C-358/14, EU:C:2015:848, poznámka pod čiarou 10).

neuplatňuje na tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet s mentolovou arómou.¹⁴ Okrem toho sa uvedené obdobie neuplatňuje na tabakové výrobky s inými arómami, ako je napríklad vanilka alebo eukalyptus. Všetky tieto výrobky majú pritom totožné objektívne charakteristické znaky a rovnaké riziká pre ľudské zdravie.

23. Poznávam, že v rozsudkoch Poľsko/Parlament a Rada¹⁵, ako aj Philip Morris Brands a. i.¹⁶, sa Súdny dvor už vyjadril k platnosti zákazov uvádzania tabakových výrobkov s charakteristickou arómou na trh, ktoré sú uvedené v článku 7 ods. 1 a 7 smernice 2014/40, a to z hľadiska zásady proporcionality. Otázka platnosti týchto ustanovení, vykladaných v spojení s článkom 7 ods. 14 tejto smernice, z hľadiska zásady rovnosti zaobchádzania, naopak, doposiaľ nebola riešená.

24. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že zásada rovnosti zaobchádzania ako všeobecná zásada práva Únie vyžaduje, aby sa s porovnateľnými situáciami nezaobchádzalo rozdielne a s rozdielnymi situáciami nezaobchádzalo rovnako, pokiaľ takéto zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené.¹⁷

25. Spomedzi ustanovení, na ktoré poukazuje vnútroštátny súd vo svojej otázke, článok 7 ods. 14 smernice 2014/40 zakladá takéto rozdielne zaobchádzanie. Toto ustanovenie stanovuje rozlišovanie medzi tabakovými výrobkami s charakteristickou arómou, založené na objeme predaja každého z nich v konkrétnej kategórii výrobkov. Z uvedeného vyplýva napríklad to, že s cigaretami s mentolovou arómou, ktorých objem predaja v rámci celej Únie prevyšuje 3 % v kategórii „cigarety“, na jednej strane, a s cigaretami s menej bežnou arómou, ktorých predaj túto prahovú hodnotu nedosahuje, na druhej strane, sa zaobchádza rozdielne. Prvé z nich budú môcť byť uvádzané do obehu do 20. mája 2020; druhé mali byť stiahnuté z trhu 20. mája 2016.

26. V dôsledku toho treba v prvom rade preveriť, či tie tabakové výrobky s charakteristickou arómou, ktoré nedosahujú prahovú hodnotu 3 % podľa článku 7 ods. 14 smernice 2014/40, a tie, ktoré túto prahovú hodnotu dosahujú, sa nachádzajú v porovnateľných situáciách (2). Za predpokladu, že to tak je, bude v druhom rade potrebné posúdiť, či to, že sa s nimi zaobchádza takto rozdielne, je objektívne odôvodnené (3).

2. O porovnateľnosti situácií

27. Podľa judikatúry Súdneho dvora „porovnateľná povaha rozdielných situácií sa posudzuje s ohľadom na všetky prvky, ktoré tieto situácie charakterizujú. Tieto prvky treba určiť a posúdiť najmä s ohľadom na predmet a cieľ aktu Únie, ktorý vytvára predmetný rozdiel. Okrem toho treba zohľadniť zásady a ciele oblasti, do ktorej patrí predmetný akt“.¹⁸

28. Uplatnenie tohto „testu“ na prejednávajúcu vec vyvoláva vzhľadom na zastávané stanoviská¹⁹ úvodnú otázku: posudzuje sa porovnateľnosť predmetných situácií z hľadiska *všeobecných cieľov sledovaných* smernicou 2014/40, alebo z hľadiska *osobitných cieľov uvedených v článku 7 ods. 14 tejto smernice*, alebo z oboch týchto hľadísk?

14 Na rozdiel od žalobkyne vo veci samej Rada tvrdí, že na tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet s mentolovou arómou sa rovnako ako na cigarety s mentolovou arómou prechodné obdobie upravené v článku 7 ods. 14 smernice 2014/40 vzťahuje. Keďže je to tak, nie je potrebné túto otázku rozhodnúť v týchto návrhoch.

15 Rozsudok zo 4. mája 2016 (C-358/14, EU:C:2016:323, body 78 až 104).

16 Tamže (body 168 až 191).

17 Pozri najmä rozsudky zo 14. decembra 2004, Arnold André (C-434/02, EU:C:2004:800, bod 68); zo 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine a i. (C-127/07, EU:C:2008:728, bod 23), ako aj zo 4. mája 2016, Pillbox 38 (C-477/14, EU:C:2016:324, bod 35).

18 Rozsudok z 12. mája 2011, Luxembursko/Parlament a Rada (C-176/09, EU:C:2011:290, bod 32, ako aj citovaná judikatúra).

19 Podľa spoločnosti Planta Tabak sa jednotlivé tabakové výrobky, na ktoré sa môže vzťahovať článok 7 ods. 14 smernice 2014/40, nachádzajú v porovnateľných situáciách *vzhľadom na cieľ ochrany ľudského zdravia*, sledovaný touto smernicou. Naopak, podľa názoru Parlamentu, Rady a Komisie tieto jednotlivé výrobky nie sú v porovnateľných situáciách *vzhľadom na ciele tohto ustanovenia*, a teda poskytnúť spotrebiteľom viacej času (pozri bod 39 a nasl. týchto návrhov).

29. Vzhľadom na dvojkrovú analýzu, ktorú vykonáva Súdny dvor vo svojej judikatúre – porovnatelnosť situácií, objektívne odôvodnenie –, sa domnievam, že logika je nasledovná. V štádiu porovnateľnosti je potrebné zistiť, či predmetné situácie sú *v zásade* porovnateľné z hľadiska cieľov, ktoré vo všeobecnosti sleduje predmetný nástroj. V prípade potreby štádium odôvodnenia umožňuje posúdiť, či napriek tejto *v zásade* platiacej porovnateľnosti existujú, *pokiaľ ide o osobitné ustanovenie tohto nástroja*, špecifické zretele zlučiteľné s predmetom a cieľom uvedeného nástroja, ktorými by sa dalo rozdielne zaobchádzanie odôvodniť.

30. Aby som to zhrnul, s cieľom porovnať situáciu tabakových výrobkov s charakteristickou arómou, ktoré prekračujú prahovú hodnotu 3 % predaja v konkrétnej kategórii výrobkov, a situáciu výrobkov, ktoré túto prahovú hodnotu nedosahujú, je podľa môjho názoru potrebné sa oprieť o všeobecné ciele sledované smernicou 2014/40. Osobitné ciele uvedené v článku 7 ods. 14 tejto smernice sa podľa môjho názoru budú musieť prípadne analyzovať v štádiu objektívneho odôvodnenia.

31. Pokiaľ ide o ciele smernice 2014/40, treba pripomenúť, že podľa jej článku 1 táto smernica sleduje dva až tri ciele. Medzi tieto ciele patrí uľahčenie hladkého fungovania vnútorného trhu s tabakovými a súvisiacimi výrobkami, pričom by sa malo vychádzať z vysokej úrovne ochrany ľudského zdravia, najmä pokiaľ ide o mladých ľudí, a plnenie záväzkov Únie vyplývajúcich z Rámcového dohovoru Svetovej zdravotníckej organizácie o kontrole tabaku (RDKT)²⁰.

32. Vzhľadom na tieto tri ciele normotvorca Únie usúdil, že všetky tabakové výrobky s charakteristickou arómou *v zásade*²¹ musia podliehať rovnakému právnemu režimu. Domnieval sa, že všetky tieto výrobky by mohli uľahčiť začatie spotrebúvania tabaku alebo ovplyvniť spotrebiteľské správanie. Z tohto dôvodu bolo cieľom prijatia harmonizačných opatrení na základe článku 114 ZFEÚ práve zabrániť „opatreniam zavádzajúcim neodôvodnené rozdiely v zaobchádzaní s rôznymi druhmi ochutených cigariet“.²² Zámerom týchto opatrení bolo vo všeobecnosti odstrániť všetky rozdiely medzi vnútroštátnymi právnymi úpravami týkajúcimi sa používania zložiek dodávajúcich tabaku charakteristickú arómu a zabrániť vzniku nových takýchto rozdielov.

33. Napokon, RDKT, ktorého vykonávanie bolo zámerom normotvorcu Únie, medzi tabakovými výrobkami s charakteristickou arómou nerozlišuje. Čiastkové usmernenia k uplatňovaniu článkov 9 a 10 tohto dohovoru vyžadujú odstránenie zložiek, ktoré sa používajú okrem iného na zvýraznenie chuti výrobku, pričom vôbec nerozlišujú medzi jednotlivými arómami, ktoré sa do tabakových výrobkov môžu pridávať.²³

34. Súdny dvor vo svojich rozsudkoch zo 4. mája 2016, Poľsko/Parlament a Rada a Philip Morris Brands a i.²⁴, zvolil rovnaký prístup, keď rozhodol, že rozličné druhy tabakových výrobkov s charakteristickou arómou majú jednak podobné objektívne vlastnosti a jednak podobné účinky na začatie spotrebúvania tabaku a udržiavanie fajčenia.

35. Vyššie uvedené úvahy ma privádzajú k záveru, že všetky tabakové výrobky s arómou, ktorých sa týkajú zákazy charakteristických aróm podľa článku 7 ods. 1 a 7 smernice 2014/40, sa nachádzajú v porovnateľných situáciách na účely uplatnenia zásady rovnosti zaobchádzania, pričom objem ich predaja v Únii nemá v tejto súvislosti vôbec žiadny význam.

20 Podpísaný v Ženeve 21. mája 2003.

21 Okrem výnimky upravenej v článku 7 ods. 12 smernice 2014/40.

22 Odôvodnenie 16 smernice 2014/40.

23 Časť 3.1.2.2 týchto smerníc. Dokument je k dispozícii na tejto adrese:

http://www.who.int/ctc/treaty_instruments/guidelines_articles_9_10_2017_french.pdf (poslednýkrát sa doň nahliadalo 25. júna 2018).

24 Rozsudky zo 4. mája 2016 (C-358/14, EU:C:2016:323, body 48 až 54), ako aj (C-547/14, EU:C:2016:325, bod 114).

3. O existencii objektívneho odôvodnenia

36. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora rozdiel v zaobchádzaní v porovnateľných situáciách je odôvodnený, „ak je založený na objektívnom a primeranom kritériu, to znamená ak je v súlade s právne prípustným cieľom sledovaným predmetnou právnou úpravou a tento rozdiel je primeraný cieľu, ktorý príslušné zaobchádzanie sleduje“.²⁵

37. Vzhľadom na to, že smernica 2014/40 je legislatívnym aktom Únie, prináleží normotvorcovi Únie preukázať existenciu takéhoto kritéria tak, že Súdnemu dvoru poskytne dôkazy, ktoré sú v tejto súvislosti potrebné.²⁶

38. Pri tom všetkom Súdny dvor priznáva normotvorcovi Únie širokú mieru voľnej úvahy v oblasti, o akú ide v prejednávanej veci, v ktorej sa predpokladá prijatie politických, hospodárskych, ako aj sociálnych rozhodnutí z jeho strany a v rámci ktorej sa od neho vyžaduje vykonanie komplexného hodnotenia. Súdny dvor nemá v úmysle nahradiť posúdenie zo strany normotvorcu svojim vlastným posúdením. Obmedzuje sa iba na vykonanie obmedzeného súdneho preskúmania, zameriavajúceho sa na zistenie prípadnej *zjavne neprimeranej povahy* opatrenia vo vzťahu k cieľu, ktorého sledovanie bolo zámerom tohto normotvorcu.²⁷ Čo sa týka konkrétne kontroly dodržiavania zásady rovnosti zaobchádzania, *svojvoľné* rozdiely v zaobchádzaní, to znamená tie, ktoré *zjavne* nie sú založené na objektívnych a primeraných kritériách vo vzťahu k sledovanému cieľu, sú sankcionované.²⁸

39. V predmetnom prípade odôvodnenie 16 smernice 2014/40 poskytuje prvé odôvodnenie rozdielu v zaobchádzaní stanoveného v článku 7 ods. 14 tejto smernice. V tomto odôvodnení sa uvádza, že tabakové výrobky s charakteristickou arómou s vyšším objemom predaja by sa mali vyradovať postupne počas dlhšieho časového obdobia, „*aby sa spotrebiteľom poskytol primeraný čas na to, aby prešli na iné výrobky*“.²⁹

40. V tejto súvislosti Parlament, Rada a Komisia vo svojich pripomienkach uvádzajú, že normotvorca chcel zohľadniť skutočnosť, že určité charakteristické arómy sú u spotrebiteľov osobitne etablované, a tak majú veľký význam pre spotrebiteľské návyky. Takéto návyky pritom môžu zaniknúť len postupne.

41. Okrem toho Súdny dvor vo svojich rozsudkoch Poľsko/Parlament a Rada, ako aj Philip Morris Brands a i.,³⁰ uviedol ďalšie odôvodnenie, na ktorom sa zakladá prechodné obdobie uvedené v článku 7 ods. 14 smernice 2014/40. V rámci svojej analýzy týkajúcej sa platnosti zákazu uvádzania na trh tabakových výrobkov s charakteristickou arómou z hľadiska zásady proporcionality Súdny dvor rozhodol, že *cieľom* tohto prechodného obdobia je tiež *poskytnúť tabakovému priemyslu čas na adaptovanie sa*.³¹

25 Rozsudok zo 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine a i. (C-127/07, EU:C:2008:728, bod 47, ako aj citovaná judikatúra).

26 Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine a i. (C-127/07, EU:C:2008:728, bod 48, ako aj citovaná judikatúra).

27 Pozri najmä rozsudky zo 14. marca 1973, Westzucker (57/72, EU:C:1973:30, bod 14); z 10. decembra 2002, British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco (C-491/01, EU:C:2002:741, bod 123), ako aj zo 17. decembra 2015, Neptune Distribution (C-157/14, EU:C:2015:823, bod 76). Pozri tiež v tomto zmysle návrhy, ktoré som predniesol vo veci Swedish Match (C-151/17, EU:C:2018:241, bod 41).

28 Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine a i. (C-127/07, EU:C:2008:728, bod 58, ako aj citovaná judikatúra).

29 Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

30 Rozsudky zo 4. mája 2016 (C-358/14, EU:C:2016:323, body 99, 100 a 102) a (C-547/14, EU:C:2016:325, body 187, 188 a 190).

31 V súvislosti s uvedeným spresňujem, že podľa môjho názoru sa tieto dva rozsudky nemajú chápať v tom zmysle, že normotvorca Únie musí systematicky stanovovať prechodné obdobie v prípade, že zakazuje výrobu a predaj určitých výrobkov. Je pravda, že takéto obdobie umožňuje zmierniť ekonomické a sociálne dôsledky tohto zákazu, a tak sa podieľa na jeho primeranosti. Nejde však pritom o *conditio sine qua non*, pretože určitý zákaz bez prechodného obdobia môže byť absolútne odôvodnený a nevyhnutný vzhľadom na naliehavé dôvody, akým je napríklad ochrana ľudského zdravia.

42. Tieto dve odôvodnenia majú rovnakú logiku: zabrániť určitým ekonomickým a sociálnym dôsledkom, ktoré môžu vyplývať z náhleho zákazu výrobkov, ktoré sa v Únii vo veľkých množstvách vyrábajú a spotrebúvajú.

43. Prípravné práce na smernici 2014/40 tiež preukazujú, že v rámci legislatívneho procesu bola dávaná do popredia myšlienka nezakázať tabakové výrobky s mentolovou arómou, ktoré sa považovali za etablované u spotrebiteľov. Zdá sa totiž, že prechodné obdobie uvedené v článku 7 ods. 14 smernice 2014/40 je prinajmenšom sčasti výsledkom politického kompromisu medzi na jednej strane tými, ktorí chceli dosiahnuť, aby sa na tieto výrobky zákaz charakteristických aróm vôbec nevzťahoval, a na druhej strane tými, ktorí boli uplatňovaniu tohto zákazu na uvedené výrobky priaznivo naklonení.³²

44. Vnútroštátny súd pochybuje o tom, že sú takéto dôvody v súlade s cieľom ochrany ľudského zdravia, sledovaným smernicou 2014/40. Ja sa však domnievam, že v takej komplexnej, citlivej a z ekonomického hľadiska významnej oblasti, akou je oblasť právnej úpravy tabaku, normotvorca Únie neprekročil hranice širokej miery voľnej úvahy, ktorou disponuje, keď pristúpil k zavedeniu zákazu uvádzania tabakových výrobkov s charakteristickou arómou na trh v postupných krokoch.

45. V tejto súvislosti je významnou skutočnosťou, že normotvorca Únie odložil nadobudnutie účinnosti zákazu určitých tabakových výrobkov s charakteristickou arómou len dočasne. Podľa môjho názoru normotvorca mohol realizovať cieľ ochrany ľudského zdravia postupne, so stanovením výnimiek s obmedzeným rozsahom a primeraných prechodných období.³³

46. Súdny dvor napokon v rámci ustálenej judikatúry rozhoduje, že keď má normotvorca Únie upraviť komplexnú situáciu, môže uplatniť prístup uskutočňovania po etapách, pokiaľ je toto jeho rozhodnutie založené na objektívnych a primeraných kritériách vo vzťahu k sledovaným cieľom.³⁴

47. To, že sa z trhu stiahnu najprv výrobky „pre úzku cieľovú skupinu“, a až následne výrobky, ktoré sú u spotrebiteľov etablované, pričom základom pre takýto postup je objem predaja v konkrétnej kategórii výrobkov, pritom podľa môjho názoru tieto podmienky spĺňa.

48. Jednak je takéto kritérium *objektívne*, pokiaľ ide o výrobky, ktorých sa týka. Na akýkoľvek výrobok, bez ohľadu na jeho charakteristické znaky, sa môže vzťahovať prechodné obdobie uvedené v článku 7 ods. 14 smernice 2014/40, pokiaľ objem jeho predaja dosiahne stanovenú prahovú hodnotu. Je pravda, že tak, ako bolo pripomenuté,³⁵ pozmeňovacie návrhy, ktoré stoja za vznikom tohto ustanovenia a ktoré navrhol Parlament, sa zameriavali vyslovene na mentol a výrobky s touto arómou. Treba však konštatovať, že normotvorca svoj postoj prehodnotil a napokon zvolil neutrálne kritérium.

32 Pre pripomenutie, žiadne ustanovenie zodpovedajúce uvedenému článku 7 ods. 14 nebolo uvedené v Komisioni predloženej návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov [COM (2012) 788 final]. Toto ustanovenie sa objavuje až v prvom čítaní tohto návrhu v Parlamente. V parlamentných komisiách boli vtedy predstavené rozličné pozmeňovacie návrhy s cieľom úplne vylúčiť tabakové výrobky s mentolovou arómou zo zákazu charakteristických aróm. Komisia pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa tak predstavila pozmeňovací návrh, v zmysle ktorého by členské štáty mohli naďalej povoľovať „určité tradičné arómy tabaku, ktoré nemožno zatriediť s inými arómami tabaku. Mentol sa považuje za tradičnú arómu tabaku“. Návrhy v tomto smere boli predstavené tiež komisiou pre medzinárodný obchod, ako aj komisiou pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka [pozri správu komisie pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín a stanoviská komisie pre medzinárodný obchod, komisie pre priemysel, výskum a energiu, komisie pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa, komisie pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a komisie pre právne záležitosti (A7-0276/2013)]. Medzi pozmeňovacie návrhy, ktoré boli Parlamentom 8. októbra 2013 prijaté [P7_TA (2013) 398], patrilo doplnenie ustanovenia, podľa ktorého sa zákaz charakteristických aróm nemá vzťahovať na „používanie mentolu vo všetkých jeho komerčne dostupných formách známych v čase uverejnenia tejto smernice... na obdobie piatich rokov...“. Napokon, vo svojej pozícii prijatej v prvom čítaní 26. februára 2014 [EP-PE_TC1-COD (2012) 366] táto inštitúcia navrhla doplnenie poslednej vety odôvodnenia 16 a článku 7 ods. 14 v ich súčasnom znení, pričom tieto ustanovenia boli na konci legislatívneho postupu ponechané.

33 Pozri analogicky rozsudok z 1. marca 2011, Association belge des Consommateurs Test-Achats a i. (C-236/09, EU:C:2011:100, body 21 až 23).

34 Pozri najmä v tomto zmysle rozsudky z 29. februára 1984, Rewe-Zentrale (37/83, EU:C:1984:89, bod 20); zo 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine a i. (C-127/07, EU:C:2008:728, bod 63); zo 17. októbra 2013, Schaible (C-101/12, EU:C:2013:661, bod 91), ako aj zo 4. mája 2016, Philip Morris Brands a i. (C-547/14, EU:C:2016:325, body 63 a 134).

35 Pozri poznámku pod čiarou 32 vyššie.

49. Ďalej, kritérium objemu predaja je neutrálne, pokiaľ ide o výrobcov. Normotvorca nevychádzal z ich príslušných podielov na trhu, ale z celkového predaja každého výrobku. Pokiaľ ide o tvrdenie spoločnosti Planta Tabak, podľa ktorého tabakové výrobky, ktoré presahujú prahovú hodnotu 3 % stanovenú v uvedenom článku 7 ods. 14, predáva prevažne zopár nadnárodných tabakových spoločností, zatiaľ čo výrobky „pre úzku cieľovú skupinu“ vyrábajú hlavne malé a stredne veľké podniky, spis, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, neumožňuje preveriť jeho pravdivosť. Z tohto spisu vyplýva, že samotná žalobkyňa vo veci samej vyrába cigarety s arómou a Rada tvrdí, pričom toto jej tvrdenie nie je spochybnené, že aj nadnárodné spoločnosti predávajú výrobky „pre úzku cieľovú skupinu“. V každom prípade, aj za predpokladu, že by sa preukázalo, že toto tvrdenie je pravdivé, podľa môjho názoru by to nebolo rozhodujúce. Každá politika so sebou prináša negatívne dôsledky pre určité osoby. Ako bolo uvedené v bode 38 týchto návrhov, pre súd Únie je dôležité to, aby rozdiel medzi osobami majúcimi prospech z pozitívnych dôsledkov a osobami, na ktoré dopadli negatívne dôsledky, nebol založený na svojoľnom kritériu. V predmetnom prípade pritom zvolenie kritéria objemu predaja nemožno vytknúť na takomto základe.

50. Jednak je totiž toto kritérium *primerané* vo vzťahu k jednotlivým uvádzaným cieľom, t. j. ponechať čas spotrebiteľom na to, aby zmenili svoje získané návyky, a priemyslu na to, aby sa adaptoval.³⁶ V tejto súvislosti objem predaja tým, že je ukazovateľom stretu medzi dopytom a ponukou, odzrkadľuje tak získané spotrebiteľské návyky, ako aj ekonomický význam výroby Únie, ktorej sa týka zákaz charakteristických aróm.

51. Napokon, ako tvrdí Komisia, kritérium objemu predaja v Únii má tiež zmysel z hľadiska právneho základu, na ktorom je založená smernica 2014/40, t. j. článku 114 ZFEÚ, a z hľadiska cieľa spočívajúceho v harmonizácii, ktorý táto smernica sleduje. Dopad zákazu určitých výrobkov na fungovanie vnútorného trhu totiž do určitej miery závisí od objemu obchodu medzi členskými štátmi. Uvedené kritérium je pritom aj v tejto súvislosti určitým ukazovateľom tohto obchodu.

52. Tiež zastávam názor, že normotvorca tým, že zvolil prahovú hodnotu 3 % objemu predaja v rámci celej Únie v konkrétnej kategórii výrobkov, neprekročil mieru voľnej úvahy, ktorou disponuje. Normotvorca mohol odôvodnene usudzovať, že objem predaja v hodnote 3 % v konkrétnej kategórii výrobkov demonštruje významné spotrebiteľské návyky a významnú výrobu.

53. Vzhľadom na všetko vyššie uvedené sa domnievam, že rozdiel v zaobchádzaní medzi porovnateľnými tabakovými výrobkami, zavedený v článku 7 ods. 14 smernice 2014/40, je objektívne odôvodnený. V dôsledku uvedeného je toto ustanovenie podľa môjho názoru platné z hľadiska zásady rovnosti zaobchádzania.

B. O výklade článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 [tretia otázka písm. a)]

54. Po nadobudnutí účinnosti zákazov uvedených v článku 7 ods. 1 a 7 smernice 2014/40, k čomu došlo 20. mája 2016, sa už väčšina tabakových výrobkov s charakteristickou arómou nesmie v Únii predávať.

³⁶ Rozlišovanie medzi etablovanými výrobkami a výrobkami „pre úzku cieľovú skupinu“ sa môže odôvodniť ešte aj inými hľadiskami. V predmetnom prípade Komisia tvrdí, že ak by sa tabakové výrobky s arómou, ktoré sa spotrebúvajú vo veľkých množstvách, stiahli z obehu bez prechodného obdobia, vedľajším účinkom toho by mohol byť rozvoj nezákonného obchodu s týmito výrobkami. Takéto nebezpečenstvo by na druhej strane bolo obmedzené, pokiaľ ide o tie tabakové výrobky s arómou, ktoré sa v Únii predávajú málo. Možnosti ťažiť z nezákonného predaja týchto výrobkov by boli zanedbateľné vzhľadom na nízky dopyt po nich. Poznávam však, že podobné tvrdenie Súdny dvor odmietol vo svojom rozsudku zo 4. mája 2016, Poľsko/Parlament a Rada (C-358/14, EU:C:2016:323, bod 88).

55. Určité tieto výrobky sa však v Únii môžu zákonne vyrábať a predávať ešte aj po tomto dátume. Jednak tak, ako bolo pripomenuté v rámci prvej otázky písm. b),³⁷ tabakové výrobky s charakteristickou arómou, ktorých objem predaja v rámci celej Únie predstavuje minimálne 3 % konkrétnej kategórie výrobkov – t. j. hlavne mentolové cigarety – budú zakázané až od 20. mája 2020. Po druhé iné tabakové výrobky, než cigarety a tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet – to znamená najmä fajkový tabak, cigary a cigarky – môžu byť stále uvádzané do obehu, a to po dobu neurčitú.³⁸

56. Pri tom všetkom, podľa článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40, označovanie jednotkových balení a každého vonkajšieho obalu a samotného tabakového výrobku nesmie zahŕňať „žiadny prvok ani charakteristický znak“, ktorý „odkazuje na chuť, vôňu, akékoľvek arómy alebo iné prídavné látky alebo na ich neprítomnosť“. Odsek 3 tohto článku stanovuje, že takto zakázané prvky a charakteristické znaky zahŕňajú okrem iného „texty, symboly, názvy, obchodné značky, názorné alebo iné symboly“.³⁹

57. Podľa spoločnosti Planta Tabak, ku ktorej sa v tejto záležitosti pripája vnútroštátny súd, z toho vyplýva paradoxná situácia, v ktorej výrobcovia tabaku, samozrejme, môžu určité tabakové výrobky s charakteristickou arómou zákonne predávať, no nemôžu však uviesť arómu, ktorú obsahujú, na označovaní jednotkových balení, vonkajších obalov, ako aj samotných tabakových výrobkov.⁴⁰

58. Bez takéhoto údajja by pritom spotrebiteľia nemohli identifikovať tabakové výrobky s arómou, alebo naopak, výrobky bez arómy. Okrem týchto praktických hľadísk by mal zákaz uvedený v článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 za dôsledok aj problém ekonomickej povahy. Vzhľadom na to, že takto zakázané prvky a charakteristické znaky zahŕňajú obchodné značky,⁴¹ výrobcovia tabaku by boli nútení vzdať sa tých svojich značiek, ktoré odkazujú na chuť, vôňu, arómu alebo inú prídavnú látku.

59. V tejto súvislosti vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o to, aby spresnil, či sa článok 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 týka jedine takých prvkov alebo charakteristických znakov, ktoré sú určené na propagačné alebo reklamné účely a ktoré idú nad rámec *jednoduchej informácie*, pokiaľ ide o prítomnosť chuti, vône, arómy alebo inej prídavnej látky v danom tabakovom výrobku, alebo či je zakázané už aj samotné uvedenie takejto informácie.⁴²

60. Súdny dvor v rozsudku Philip Morris Brands a i.⁴³ rozhodol, že zákaz akéhokoľvek prvku alebo charakteristického znaku umiestneného na etiketách slúžiacich na označovanie jednotkových balení, vonkajších obaloch, ako aj na samotných tabakových výrobkoch, ktoré poukazujú na chuť, vôňu, akúkoľvek arómu alebo akúkoľvek inú prídavnú látku, ktoré sú uvedené v článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40, sa uplatňuje nezávisle od otázky, či sú dotknuté informácie vecne správne.

61. Rovnako je podľa môjho názoru nepochybné, že toto ustanovenie zakazuje aj neutrálne a nereklamné údaje, keďže znenie tohto ustanovenia neumožňuje odlišný výklad.

37 Pozri najmä bod 21 vyššie.

38 Pozri článok 7 ods. 12 smernice 2014/40. Možno tiež uviesť tabakové výrobky, na ktoré sa vzťahuje režim likvidácie zásob, upravený v článku 30 tejto smernice (pozri poznámku pod čiarou 12 vyššie). Vzhľadom na marginálny charakter uvedených výrobkov sa im ďalej v týchto návrhoch nebudem venovať.

39 Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

40 Planta Tabak tak svoje výrobky predáva pod názvami a značkami, ktoré celkom logicky poukazujú na arómu, ktorú obsahujú, ako napríklad „Rum and Maple“ a „PL 88 Menthol“ pre tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet, „Danish Black Vanilla Mixture“ a „McLintock Wild Cherry“ pre fajkové tabaky, ako aj „Unitas Excellent Lemon Mint“ a „Black Vanilla“ pre cigarety. Niektoré z týchto výrobkov sú pritom stále povolené po 20. máji 2016, predovšetkým fajkové tabaky.

41 V súlade s článkom 13 ods. 3 smernice 2014/40.

42 Generálna advokátka Kokott vo svojich návrhoch, ktoré predniesla vo veciach Poľsko/Parlament a Rada (C-358/14, EU:C:2015:848, bod 28), a Philip Morris Brands a i. (C-547/14, EU:C:2015:853, bod 224), uviedla, že sa prikláňa k reštriktívnemu výkladu článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40. Podľa jej názoru toto ustanovenie umožňuje umiestniť na obal neutrálne a nereklamný údaj o arómach, ktorých použitie je ešte výnimočne povolené, a to s cieľom umožniť spotrebiteľom identifikovať tieto výrobky.

43 Rozsudok zo 4. mája 2016 (C-547/14, EU:C:2016:325, bod 141).

62. Ako tvrdí Komisia, znenie uvedeného článku 13 ods. 1 písm. c) nesvedčí o akomkoľvek obmedzení na propagačné alebo reklamné informácie. Vztahuje sa na všetky („žiadny“) prvky a charakteristické znaky, ktoré „odkazujú“ na chuť, vôňu, akékoľvek arómy alebo iné prídavné látky. Znenie odseku 3 tohto článku, v ktorom sa uvádza, že takto zakázané prvky a charakteristické znaky zahŕňajú „okrem iného“ texty, symboly, názvy, obchodné značky, názorné „alebo iné“ symboly, posilňuje tento dojem o všeobecnosti.

63. Okrem toho, hoci normotvorca Únie v bodoch a), b) a e) tohto článku 13 ods. 1 použil pojmy, ktoré by prípadne mohli poukazovať na ideu určitej reklamy daného výrobku („podporuje“; „nabáda“; „naznačuje“), pojem „odkazuje“, ktorý je použitý v bode c), naopak odráža iba otázku, či z objektívneho hľadiska je na jednotkových baleniach, vonkajších obaloch, ako aj na samotných tabakových výrobkoch uvedená informácia týkajúca sa chuti, vône alebo inej prídavnej látky.⁴⁴

64. Napokon tento výklad podporujú odôvodnenia 25 a 27 smernice 2014/40. V tejto súvislosti z nich vyplýva, že zámerom normotvorcu Únie bolo zakázať všetky prvky prezentácie tabakových výrobkov, ktoré by mohli spotrebiteľov, a najmä mladých ľudí, zavádzať, pokiaľ ide o ich škodlivosť. V rámci toho normotvorca Únie s ohľadom na dostupné vedecké údaje usúdil, že určité pojmy [„low-tar“ (s nízkym obsahom dechtu), „light“ (ľahké), „ultra-light“ (ultraľahké), „mild“ (jemné), „natural“ (prírodné), „organic“ (organické), „without additives“ (bez prídavných látok), „without flavours“ (bez arómy) atď.], alebo niektoré názvy, obrázky a znaky mohli takýto nesprávny dojem vytvárať.⁴⁵

65. Normotvorca Únie sa tak nechcel obmedziť iba na to, že by *reguloval* prvky a charakteristické znaky uvádzané na obaloch tabakových výrobkov, so zameraním sa na propagačné tvrdenia, predovšetkým tie, ktoré sú nepravdivé alebo pripisujú účinky určitým zložkám. *Zakázal* akékoľvek uvádzanie určitých informácií, ktoré majú preukázaný nabádajúci účinok na spotrebiteľov, a to dokonca aj pokiaľ by tieto informácie boli pravdivé a prezentované neutrálnym a nereklamným spôsobom.⁴⁶

66. Je pravda, že odôvodnenia 25 a 27 smernice 2014/40 neodkazujú výslovne na údaje týkajúce sa prítomnosti chuti, vône, arómy alebo inej prídavnej látky v danom tabakovom výrobku – zmieňujú sa iba údaje týkajúce sa neprítomnosti týchto prvkov. Logika normotvorcu je však jasná: *už len samotná informácia* na etiketách slúžiacich na označovanie jednotkových balení, vonkajších obaloch, ako aj na samotných tabakových výrobkoch, týkajúca sa prítomnosti chuti, vône, arómy alebo inej prídavnej látky v danom tabakovom výrobku, môže *sama osebe* zmenšovať význam škodlivých účinkov tohto výrobku na ľudské zdravie, a tým nabádať na jeho spotrebu, a z tohto dôvodu je zakázaná.⁴⁷

67. Rovnako je podľa môjho názoru nepochybné, že pokiaľ ide o tabakové výrobky s charakteristickou arómou, ktoré je ešte možné zákonne vyrábať a predávať po 20. máji 2016,⁴⁸ článok 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 zakazuje akýkoľvek údaj o aróme, ktorú obsahujú, na jednotkových baleniach, vonkajších obaloch, ako aj na samotných týchto tabakových výrobkoch.

44 V ostatných jazykových verziách smernice 2014/40 pojmy použité v článku 13 ods. 1 písm. c) tejto smernice tiež vyjadrujú zákaz už aj samotných údajov (pozri najmä „henviser“ v dánčine; „beziehen“ v nemčine; „refers to“ v angličtine; „haga referencia“ v španielčine; „richiami“ v taliančine; „hänvisar“ v švédčine).

45 Pozri tiež v tomto zmysle rozsudok zo 4. mája 2016, Philip Morris Brands a i. (C-547/14, EU:C:2016:325, bod 142).

46 Úrovně emisí dechtu, nikotínu a oxidu uhoľnatého sú v tejto súvislosti dobrým príkladom. Podľa smernice 2001/37/ES Európskeho parlamentu a Rady z 5. júna 2001 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových výrobkov (Ú. v. ES L 194, 2001, s. 26; Mím. vyd. 15/006, s. 147), ktorá bola nástrojom predchádzajúcim smernici 2014/40, museli byť tieto úrovne povinne uvedené na jednej strane cigaretových škatuliek. Vzhľadom na nové vedecké údaje však normotvorca Únie považoval za preukázané, že už len *samotné uvedenie* týchto úrovni *samo osebe môže byť zavádzajúce*, keďže vedie spotrebiteľov k domnienke, že určité cigarety sú menej škodlivé ako iné (pozri odôvodnenie 25 tejto druhej uvedenej smernice).

47 Vnútroštátny súd pochybuje o tom, že by uvedenie zložiek, ktoré daný výrobok obsahuje v súlade so zákonom, v nereklamnej podobe, malo takýto nabádajúci účinok. Súdnemu dvoru však v rámci výkladu článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 neprináleží spochybňovať analýzu normotvorcu v tejto záležitosti.

48 Pripomínam, že medzi ne patria mentolové cigarety (do roku 2020), ako aj fajkový tabak, tabak do vodnej fajky, cigary a cigarky s arómou.

68. Treba totiž pripomenúť, že charakteristickú arómu podľa definície uvedenej v tejto smernici predstavuje „jasne zreteľná vôňa alebo chuť...“, ktorú výrobku dodáva prídavná látka alebo kombinácia prídavných látok...“.⁴⁹ Toto ustanovenie tak zakazuje uvádzať takúto charakteristickú arómu na obaloch dotknutých výrobkov dvojako: po prvé ako evokovanie chuti alebo vône; po druhé ako poukázanie na prídavnú látku alebo prídavné látky, z ktorých táto chuť alebo táto vôňa pochádza.

69. Okrem toho normotvorca Únie v smernici 2014/40 nestanovil žiadnu výnimku z jej článku 13 ods. 1 písm. c), čo sa týka týchto výrobkov, ktoré sú stále povolené.⁵⁰ Je to tým pozoruhodnejšie, že takáto výnimka, naopak, existuje pre elektronické cigarety a bylinné výrobky na fajčenie.⁵¹

70. To, že sú tabakové výrobky s charakteristickou arómou, ktorých predaj je ešte povolený, zahrnuté do pôsobnosti článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40, tak vychádza z uváženeho záveru normotvorcu. Súdny dvor pritom v rámci svojej výkladovej právomoci nemôže suplovať normotvorcu tak, že by do tejto smernice zaviedol rozlíšenia, ktoré normotvorca nestanovil.⁵²

71. V dôsledku uvedeného sa akákoľvek diskusia týkajúca sa potreby naďalej na obaloch tých tabakových výrobkov s charakteristickou arómou, ktoré sú ešte povolené, uvádzať arómy, ktoré obsahujú, presúva do rámca tretej otázky písm. b),⁵³ položenej vnútroštátnym súdom, ktorá sa týka platnosti článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 z hľadiska práva vlastníť majetok, zaručeného v článku 17 Charty. Keďže táto otázka nie je predmetom týchto návrhov, pre každý prípad sa obmedzím na to, že poukážem na nasledujúce skutočnosti.

72. Či už budem rovnako ako vláda Spojeného kráľovstva vo svojich pripomienkach zastávať názor, že práva zo zápisu ochrannej známky sú iba *negatívne* – umožňujúce zabrániť tomu, aby tretie osoby konali určitým spôsobom –, alebo budem zastávať názor, že ochranná známka priznáva svojmu vlastníkovi aj *pozitívne* právo ju používať, v každom prípade sa domnievam, že používanie ochrannej známky je podmienené dodržiavaním právnych predpisov, a predovšetkým ustanovení zodpovedajúcich prvoradámu cieľu, akým je ochrana ľudského zdravia⁵⁴ a medzi ktoré patrí aj článok 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40.

73. Je pravda, že Planta Tabak spochybňuje nevyhnutnosť tohto ustanovenia z hľadiska uvedeného cieľa. Podľa tejto spoločnosti vzhľadom na to, že určité tabakové výrobky sú vyňaté zo zákazov uvádzania na trh, uvedených v článku 7 ods. 1 a 7 tejto smernice, tento istý cieľ nevyžaduje odstrániť z obalu týchto výrobkov arómy, ktoré obsahujú.

49 Článok 2 bod 25 smernice 2014/40, ktorého obsah je uvedený v poznámke pod čiarou 7 vyššie (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

50 Osobitné pravidlá týkajúce sa označovania iných tabakových výrobkov na fajčenie, než sú cigarety, tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet a tabak do vodnej fajky – t. j. určitých výrobkov, ktoré ešte môžu obsahovať charakteristickú arómu –, sú uvedené v článku 11 smernice 2014/40. Tento článok však upravuje iba možnosť vyňať tieto ostatné tabakové výrobky z povinnosti uvádzať informačný odkaz stanovený v článku 9 ods. 2 uvedenej smernice a kombinované zdravotné varovania stanovené v článku 10 tejto smernice.

51 Podľa článku 20 ods. 4 písm. b) smernice 2014/40 sa na jednotkových baleniach a akýchkoľvek vonkajších obaloch elektronických cigariet a plniacich fľaštičiek musí povinne uvádzať *zoznam všetkých zložiek nachádzajúcich sa vo výrobku* a bez toho, aby bola dotknutá táto prvá povinnosť, nesmú sa na nich uvádzať prvky ani znaky stanovené v článku 13 s výnimkou jeho odseku 1 písm. a) a c) v súvislosti s informáciou o obsahu nikotínu a o arómach. Článok 21 ods. 4 tejto smernice obsahuje podobné ustanovenia pre bylinné výrobky na fajčenie.

52 Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mischo vo veci Cipriani (C-395/00, EU:C:2002:209, body 62 a 63) a v ktorých bola prebratá zásada rímskeho práva *Ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus* (Tam, kde právo nerozlišuje, nemá sa rozlišovať).

53 V tejto otázke sa odráža argumentácia spoločnosti Planta Tabak, podľa ktorej článok 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 porušuje ich základné právo vlastníť majetok. Podľa žalobkyne vo veci samej toto ustanovenie zakazuje vlastníkom dotknutých ochranných známkou požívať ich vlastníctvo tak, že by ich používali racionálne alebo optimálne. Tento zákaz sa z hľadiska svojich ekonomických dôsledkov dá prirovnáť k formálnemu vyvlastneniu.

54 Za predpokladu, že Súdny dvor rozhodne, že ochranná známka svojmu vlastníkovi takéto pozitívne právo priznáva a že článok 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 predstavuje obmedzenie tohto práva, toto ustanovenie by sa podľa môjho názoru malo vnímať ako právna úprava používania dotknutých ochranných známkou (článok 17 ods. 1 tretia veta Charty), a nie tak, že dochádza k ich zbaveniu (článok 17 ods. 1 druhá veta Charty), keďže uvedené ustanovenie nespochybňuje ich platnosť a nebráni ich používaniu inde, než na obaloch tabakových výrobkov. Okrem toho článok 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 neporušuje samotnú podstatu práva ochranných známkou. Toto ustanovenie sa totiž obmedzuje len na to, že zakazuje začleniť do týchto ochranných známkou prvky, ktoré sú v ňom vymenované. Výrobcovia môžu naďalej svoje výrobky individualizovať inými znakmi. Pôvodná funkcia ochranných známkou je tak rešpektovaná [pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. decembra 2002, British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco (C-491/01, EU:C:2002:741, body 152 a 153)].

74. Ochrana ľudského zdravia, predovšetkým zdravia mladých ľudí sa však zasadzuje aj za odstránenie akejkoľvek zmienky o charakteristickej aróme na obaloch tých tabakových výrobkov, ktoré sú ešte povolené.

75. V tejto súvislosti výrobky, na ktoré sa vzťahuje výnimka uvedená v článku 7 ods. 12 smernice 2014/40 a ktoré konzumujú najmä starší spotrebiteľia a malé skupiny obyvateľstva,⁵⁵ sú naďalej pozorne sledované. V rámci uvedeného je odstránenie prezentačných prvkov, ktoré môžu nabádať na spotrebu týchto výrobkov, odôvodnené s cieľom zabrániť tomu, aby mentolové cigarety neboli nahradené vanilkovými cigarkami ako vstupnou bránou k fajčeniu pre mladých ľudí.⁵⁶ Pokiaľ ide o tabakové výrobky, na ktoré sa vzťahuje prechodné obdobie upravené v odseku 14 tohto článku, treba rovnako ako Parlament a francúzska vláda uviesť, že cieľom tohto prechodného obdobia nie je ponúknuť výrobcovi tabaku dodatočnú lehotu na pritiaženie nových spotrebiteľov. Príťažlivosť týchto výrobkov musí byť zastavená bezodkladne, čo si vyžaduje okrem iného odstránenie akejkoľvek zmienky o charakteristickej aróme na obale dotknutých výrobkov.

76. Ani proporionalita článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 nemôže byť spochybnená z hľadiska údajného imperatívu náležitého informovania spotrebiteľov. Je pravda, že v určitých oblastiach, medzi ktoré patrí aj oblasť potravín, má prvoradý význam poskytnúť spotrebiteľom informácie, pokiaľ ide o zložky výrobkov, ktoré konzumujú, s cieľom umožniť im potravinu identifikovať, vhodne ju využiť a vybrať si tie, ktoré vyhovujú ich vlastným potrebám.⁵⁷

77. Tabakové výrobky však nie sú bežnou potravou. Idea nespočíva v tom, aby sa spotrebiteľom umožnilo ľahšie rozhodnúť medzi jednotlivými výrobkami. V danej oblasti poskytnúť primeranú informáciu spotrebiteľom znamená v podstate zdôrazniť osobitne škodlivé účinky tabaku na ich zdravie. Tak ako v podstate tvrdia vláda Spojeného kráľovstva a Komisia, transparentnosť týkajúca sa zložiek ustupuje cieľu zabrániť akejkoľvek informácii, na základe ktorej by mohlo dôjsť k tomu, že spotrebiteľia na tieto účinky pozabudnú.

78. Napokon netreba preháňať praktické dôsledky zákazu uvedeného v článku 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40. Predovšetkým platí, že výrobcovia tabaku stále môžu odlišovať výrobky s charakteristickou arómou od iných výrobkov, za predpokladu, že nepoužívajú žiaden z prvkov vymenovaných v uvedenom článku 13 ods. 1 písm. a) až e).⁵⁸

⁵⁵ Pozri odôvodnenia 19 a 26 smernice 2014/40.

⁵⁶ V tejto súvislosti z článku 7 ods. 12, vykladaného s ohľadom na odôvodnenie 19 smernice 2014/40, vyplýva, že výnimka zo zákazov uvádzania na trh, vzťahujúca sa na tieto osobitné výrobky, bude ponechaná len dovtedy, kým nedôjde k podstatným zmenám okolností v súvislosti s objemami predaja alebo spotrebiteľským správaním mladých ľudí.

⁵⁷ Pozri napríklad odôvodnenia 3, 4 a 17, ako aj článok 3 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004 (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 18).

⁵⁸ Vláda Spojeného kráľovstva takto zmenila možnosť prispôbiť farbu obalov tabakových výrobkov tak, že sa napríklad použije zelená farba na mentolových tabakových výrobkoch. Čítanie informácií nachádzajúcich sa na obaloch tabakových výrobkov pritom nie je jediným prostriedkom, ktorý majú spotrebiteľia na to, aby poznali obsah týchto výrobkov. Spotrebiteľia sa môžu tiež informovať u maloobchodníkov s cieľom identifikovať výrobky s arómou. Navyše Súdny dvor už odmietol tento druh tvrdení, založený na potrebe jasného a presného informovania spotrebiteľov [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. mája 2016, Philip Morris Brands a i. (C-547/14, EU:C:2016:325, bod 160)].

V. Návrh

79. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na prvú otázku písm. b) a na tretiu otázku písm. a), ktoré položil Verwaltungsgericht Berlin (Správny súd Berlín, Nemecko), odpovedal takto:

1. Preskúmaním prvej prejudiciálnej otázky písm. b) nebola zistená žiadna skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na platnosť článku 7 ods. 1, 7 a 14 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/40/EÚ z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES.
2. Článok 13 ods. 1 písm. c) smernice 2014/40 sa má vykladať v tom zmysle, že členským štátom ukladá povinnosť zakázať, aby sa na etiketách slúžiacich na označovanie jednotkových balení, na vonkajšom obale, ako aj na samotnom tabakovom výrobku, umiestňovali prvky alebo charakteristické znaky odkazujúce na chuť, vôňu, arómu alebo inú prídavnú látku, a to aj v prípade, že ide o nereklamné informácie a že používanie predmetných zložiek je naďalej povolené.